

доц. др Драгомир Сандо
Православни богословски факултет
Катедра за практично богословље
Београд

Катихетско-богословски институт при Богословском факултету СПЦ у Београду

Последња деценија двадесетог века и прве године у новом миленијуму биле су од изузетног значаја за просвету наше Цркве на просторима Србије и Републике Српске. * Истина, то је било време велике кризе некадашњих југословенских простора која је донела распад земље, а уз то и трагедије и несреће широких размера. Ипак, и такве тегобе и несреће изнедриле су нешто ново када је бар духовно трежњење нашег народа у питању. Пре би се могло рећи да је то био, иако у несрећи, вапај за духовним вредностима и потребама једног народа који је после Другог светског рата кроз разне врсте тоталитарних режима био онемогућен у елементарним духовним правима и начелима. Стога се може са правом рећи да је овај период прекретница институционалне црквене просвете код нас. Читав низ промена се огледа у овом периоду, како рађањем нових црквених институција, тако и правних промена и прекретница у црквеном школству. На нашој највишој црквенообразовној институцији, на Богословском факултету, доноси се нови план и програм где се поред осавремењавања рада уводе нови и изборни премети, стварају два смета: општи и практични, уводе се магистарске и докторске студије, потом се све усаглашава са новим начином студирања званом „болоњским“ декларацијом. Богословски факултет СПЦ улази у састав Београдског универзитета, тако да се усваја нова уредба, а тиме и нешто другачија активност рада на овој просветно-богословској институцији наше Цркве. И средње богословско школство пролази кроз низ промена. Отварају се нове богословије (Цетињска, Фочанска и Крагујевачка), а због ратних неприлика своју посебну историјску причу има Богословија Св. три Јерарха у манастиру Крки која је била у изгнанству па је наставила свој рад у сасвим новим околностима. Сличну „коб“ је имала и Призренска богословија која је збор сукоба и ратних страха на Косову и Метохији, изгнана из средњовековног престоног града и наставила је рад у Нишу. Поред тога, и богословије су претрпеле унутрашње промене; од петогодишњих постају четворогодишње да би се поново вратиле на стари временски период што је подразумевало сваки пут мењање плана и програма у настави коригујући свој унутрашњи образовни систем. Уводи се верска настава у основне и средње шко-

* Излагање на научном скупу „Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати“ одржаном на Православном богословском факултету у Београду 29. мај 2009. у склопу пројекта бр. 149037А („Српска теологија у двадесетом веку“), који финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

ле у Србији систематично; једна година један разред, док је на просторима Републике Српске одмах уведена у осмогодишње школе. Отворена је и Академија за црквену уметност и конзервацију у Београду која је имала за циљ стварање кадрова за стручно руковођење и рад на пољу црквене уметности.

Први знаци извесне реформе црквене просвете показали су се бригом Цркве у целини када се на мајском заседању Светог Архијерејског Сабора СПЦ 1989. године разматрало питање оснивање Богословског института СПЦ у Београду. Природно је, поред чињенице да се у самом Сабору налазило неколико епископа који су били предавачи и који су тада или само неку годину касније постали епископи, и били везани и за Богословски факултет у Београду, да су показали бригу на оснивању ове школске установе и да се као највишој црквено-просветној институцији, Богословском факултету повери рад и управа Института. У суштини, Богословски институт је основан с намером да се систематизује постојећа црквена просвета и да он буде као један временски привремени мост за стварање будућих генерација на Богословском факултету.

Тако је Свети Архијерејски Синод СПЦ актом бр. 1229/Зап. 765 од 7. јуна 1990. доставио одлуку Светог Архијерејског Сабора од 21. маја 1990. која гласи: „Усвојити предлог факултетског савета БФ СПЦ, који се односи на садржај и план наставе III степена или магистарских студија, као и Богословског института, са рангом Више богословске школе, односно првог степена студија у духу одлуке Светог Архијерејског Сабора АС бр. 49. Зап. 127 од 24. јуна 1989. г. Трећи степен или магистарске студије као и Богословски институт при Богословском факултету отпочеће са радом академске 1990/91. г. Ставити у дужност факултетском савету БФСЦ у Београду да изврши поделу предмета (I и II године) предвиђених планом Богословског института, а онда свој предлог доставити Св. арх. Синоду на коначно одобрење.“ Одлука је примљена на знање и констатована на седници записником Тч. I чл. 2 Савета Богословског факултета одржане 26. јуна 1990. када су на седници били присутни: декан др Прибислав Симић, продекан др Иринеј Буловић, др Атанасије Јевтић, др Благота Гардашевић, др Димитрије Калезић, еп. др Амфилохије Радовић, др Драган Милин, др Стојан Гошевић, др Драган Протић, др Добривоје Мидић, др Владета Јеротић и г. Богољуб Ћирковић.

Као и сваки почетак, рад на оснивању, Богословског института изискивао је низ неизвесности и посебних потешкоћа. На првом месту осетио се недостатак професорског кадра тако да је истога дана и на истој седници Факултета под тч. 3 донета у предлогу одлука: „Декан предлаже да Савет факултета умоли Св. арх. Синод да због прешироког обима наставе на Факултету, односно на Богословском институту и III-ем степену студија, доцент др Драган Протић, и асистенти: др Владан Перишић, ђакон Радован Биговић и ђакон Лука Новаковић буду ослобођени обавеза у Богословији (Светог Саве у Београду) као и потребе постављања још једнога административног службеника на Богословском Факултету који ће бити истовремено и помоћник за администрацију Богословског института“. На својој наредној седници од 2. јула 1990. под ред. бр. III тч. 1 Професорски савет је раније утврђене предмете на Богословском институту поделио на две године (или 4 семестра) водећи рачуна о поретку и тежини богословских предмета. Тако је донет први предлог да се у првој години изучавају: Св. Писмо Старог Завета, Увод у богословље, Историја Цркве I део, Историја религије, Философија са психологи-

јом, Црквенословенски језик, Страни језик, Црквено појање са основама музике I део. У другој години би се изучавали: Св. Писмо Новог Завета, Патрологија, Православна Етика са аскетиком, Православна Еклисиологија са канонологијом, Историја Цркве II део, Православна катихетика и мисионарство, Православна литургија са агиологијом и Црквено појање са основима литургије II део. На истој седници под тч. 2 „Декан предлаже да се формира комисија која би на основу појединих писмених предлога професора и предавача достављених комисији најкасније до 15. августа 1990. године израдила програм наставе на Богословском институту као и начелни план за степеновање наставе на факултету. “ Савет је усвојио предлог и изабрао је комисију у саставу: еп. др Иринеј Буловић, у својству председника, потом др Атанасије Јевтић, др Драган Милин, др Владан Перишић и Ђакон Радован Биговић. Савет такође, у наставку седнице, умољава чланове комисије да крајње дефинисани план и програм поднесу Савету на првој наредној седници заказаној за септембар 1990. Да је наведена седница изузетно била важна за Богословски институт показује и наредна одлука која је донета под тч. 3, а која гласи: „Декан такође предлаже да савет изабере једног продекана који ће бити директор Богословског института. “ Савет је усвојио предлог и једногласно је изабран др Драган Милин за првог директора-продекана Богословског института. Његов избор потврђен је Синодским актом 1503/Зап. 1017. од 5. јула 1990. године.

Интересовање за упис на Богословски институт при Богословском факултету био је изузетно велико. То је било и разумљиво јер је и сама брига Цркве са својим епископатом подразумевала да ће се у ишчекивању увођења верске наставе у школски систем морати оспособити, макар за прву руку, одређени број вероучитеља. Дакле за упис на Институт интересовање је порасло код самог свештенства које је самоиницијативно или препоруком надлежних епископа имало намеру да на неки начин „дошколује“ свој свештенички кадар после средњег богословског образовања. За другу категорија заинтересованих могло би се рећи да су, управо, они који су се спремали за учитељску улогу како у школама тако и при црквеним општинама где се предавала верска настава. И трећа категорија заинтересованих били су свршени средњошколци или студенти других факултета који би из чисто својих духовних потреба хтели да прошире своје лаичко верско образовање. Савет Богословског факултета (или Наставно-научно веће) на својој новој седници од 3. септембра 1990. под ред. бројем III тч. 2 донело одлуку да се формира комисија за пријем првих студената Богословског института. Комисија је изабрана у саставу др Атанасије Јевтић и др Добривоје Мидић, а под тч. 6 исте седнице, чланови Наставно-научног већа се поново умољавају да заједно са већ изабраном комисијом потврде дефинитиван и утврђен план и програм рада Богословског института. Тиме се још више интензивирао рад на последњим припремама око почетка рада Института, а и време почетка предавања у првом семестру се приближило. Остало је још доста нерешених питања од егзистенцијалног значаја: где сместити редовне студенте Института обзиром да многи долазе из унутрашњости земље, па питање хране и свега онога што подразумева објективне и елементарне потребе за студирање Др Стојан Гошевић је стога предложио да епископи др Амфилохије и др Иринеј заједно са деканом и продеканом-директором уприличе састанак са члановима Св. арх. Синода и да изнађу одговарајућа решења. У првом свом рапорту, продекан-директор извештава чланове Синода и

професоре факултета да се већ уписало 42 студента на Институт и да би било добро одмах да се раздвоје функције секретара Факултета од Института. Такође су изнете и прве три молбе студената Богословског факултета који су имали намеру да пређу на студије Института.

Коначно је на седници Савета Богословског факултета у Београду усвојена одлука у предлогу од 05. септембра 1991. под тч. 14 о доношењу коначног плана и програм студирања на Богословском институту, тако да је распоред следећи: У **првој години** ће се изучавати следећи предмети: Увод у богословље, Свето Писмо Старог Завета I део, Свето Писмо Новог Завета I део, Философија, Психологија, Општа историја Цркве, Историја религије и Црквенословенски језик по два часа недељно, а Црквено певање и Страни језик по четири часа недељно, што укупно износи 26 часова. У **другој години** ће се изучавати: Свето Писмо Старог Завета II део, Свето Писмо Новог Завета II део, Патрологија, Литургија, Историја српске Цркве, Хришћанска етика, Организација и мисија Цркве по два часа недељно, а Догматика (или Основе богословља), Катихетика (или Хришћанска педагогија), Црквенословенски језик II део и Црквено појање II део по четири часа недељно јер су се подразумевале и вежбе, што укупно износи 30 часова недељно.

ПРИЛОГ

Наставни план и програм као и садржај предмета

Стари завет

Циљ предмета је упознавање са прелиминарним питањима која се односе на свете текстове, као предуслова за библијску егзегезу и теологију. егзегезу и теологију.

1. О проучавању Светог Писма 2. Историја увода 3. Историја текста; материјал за писање, подела текста 4. Историја текста – језик Светог Писма 5. Богонадахнутост библијског текста: појам и историја термина 6. Богонадахнутост библијског текста 7. Опсег инспирације и непогрешивост Светог Писма 8. Историја канона 9. Апокрифи 10. Грчки превод Старог Завета, Источни преводи 11. Латински превод. Словенски превод 12. Старозаветне жртве 13. Богослужбена света места 14. Соломонов храм. Зоровавељов, други храм. Иродов храм. Остали јудејски храмови ван Палестине. Синагоге 15. Свештена лица 16. Петокњижје 17. Књига Исуса Навина 18. Књига о судијама 19. 1 и 2 Самуилова 20. 1 и 2 Царевима 21. 1 и 2 Дневника 22. Књига Јездрина и Немијина 23. Књига о Рути 24. Књига о Јестири 25. Поетско-мудросна литература 26. Књига о Јову 27. Проповедник 28. Псалми 29. Приче Соломонове. Песма над песмама. Девтероканонски мудросни списи 30. Пророци: Исаија, Јеремија, Језекил, Данило, Осија, Јоил, Амос, Авдија, Јона, Михеј, Наум, Авакум, Софонија, Агеј, Захарија, Малахија.

Старозаветна историја и егзегеза: Циљ предмета је омогућавање дубљег увида у историју Старог Завета, односно у теолошко представљање историје изабраног народа, као и боље теолошко разумевање библијских текстова. Студенти ће стећи знања и способности која ће им омогућити увид у историју Старог Завета и боље теолошко разумевање библијских текстова. 1. Стари Завет и ванбиблијски историјски извори. Савремено схватање Старог Завета 2. Најстарије доба јеврејског народа. Старозаветни патријарси 3. Мојсеј и доба Изласка. Освајање Ханана 4. Доба судија. Доба пророка Самуила 5. Почетак монархије– Саул. Цар Давид 6. Врхунац политичке моћи – цар Соломон. Израилско царство 7. Јудејско царство;Ропство у Вавилону 8. Јездра и Немија. Доба Макавеја 9. Каин и Авељ. Потоп 10. Кула вавилонска. Књига о Јову 11. Псалми. Приче Соломонове 12. Књига проповедникова. Песма над песмама 13. Рута и Јона. Тумачење Пост 22 (Жртвовање

Исака). 14. Тумачење 110. псалма. Тумачење 1 Цар 22, 1-38. 15. Књига пророка Данила (тумачење). Стари Завет у целости.

Библијска ерминевтика: Циљ предмета је омогућавање основних увида у проблематику приступа библијским текстовима, упознавање с основним ерминевтичким начелима и методама, као и подстрек на теолошки профилисано читање библијских текстова. 1. Увод у библијску ерминевтику и теолошки смисао библијске ерминевтике 2. Настанак библијских текстова и библијска егзегеза у позном јудаизму 3. Новозаветна егзегеза и егзегеза ране Цркве и обликовање канона 4. Светоотачка егзегеза 5. Основне поставке философске херменеутике и ерминевтички процес у савременој православној теологији 6. Однос читалац – текст и историјско-критичка метода 7. Текстуална и литерарна критика и критика облика, предања и редакција 8. Нова литерарна критика и историја утицаја 9. канонски, догматски и литургијски приступ тексту и аскетски и психолошки приступ тексту 10. Социолошко-антрополошки и контекстуални приступ тексту и тражење библијског смисла 11. Литерарни смисао и књижевне врсте и стилске фигуре 12. Дубљи икономички смисао и алегија и типологија 13. Научна излагања у прошлости и савремена научна излагања 14. Актуализација и инкултурација библијског текста и литургијско изношење библијског смисла 15. Читање и одбрана семинарских вежби.

Старозаветна теологија: Стицање увида у основна теолошка питања старозаветне теологије у контексту новозаветне и патристичке теолошке мисли; покушај осавремењења библијских теолошких идеја и њихова научна актуализација. Студенти ће стећи основна знања из старозаветне теологије, у контексту новозаветне и патристичке теолошке мисли, и способност да их научно актуализују. 1. Увод у библијску теологију. Језик и сликовити начин изражавања 2. Појам Бога у Старом Завету. Откривењски карактер Божијег имена Јахве 3. Монотеизам - разликовање Бога и света. Стварање света 4. Старозаветно виђење историје. Општи развој теолошких идеја у СЗ 5. Стварање човека Пост 1 26-27. 10. Стварање човека Пост. 2, 7. 6. Основни антрополошки појмови; Појединац и заједница у Старом Завету 7. Схватање “живота после“ у Старом Завету. Савез и Закон 8. Теологија девтерономиста; Туђински народи у теолошкој свести пророка; 9. Месијанизам; Богословска струјања у позном јудаизму 10. Старозаветна ангелологија. Анђео Господњи у Старом Завету 11. Старозаветна демонологија: питање зла. Старозаветно схватање греха 12. Теологија слободних робова. СЗ у цивилизацијском коду 13. Жена у Старом Завету. Схватање полности у Старом Завету 14. Реч Божија и Премудрост. Богослужбени значај Старог Завета 15. Новозаветно сагледавање Старог Завета. Рекапитулација претходног градива.

Нови завет

Новозаветна егзегеза Упознавање са уводним и основним појмовима новозаветне егзегезе, као и са њеним историјским развојем од првих егзегетских радова Светих Отаца Цркве до данас. Применом стечених знања из новозаветне ерминевтике и коришћењем како светоотачких, тако и савремених егзегетских радова на унапред одабрана новозаветна поглавља, литургијско-богословско сагледавање Светог Писма Новог Завета у контексту живота Цркве. Оспособљавање кандидата за научно и предањски укоренено тумачење новозаветних списа. 1. Увод у егзегезу. Богословски смисао егзегезе 2. Пролог Еванђеља по Јовану (Јн 1, 1 - 18); 3. Рођење Христово (Мт 1, 18 – 25; 2, 1 - 23) 4. Крштење Христово (Мт 3, 1 - 17) 5. Прображење Христово (Мт 17, 1 - 9) 6. Тајна вечера (Мт 26, 17 - 36) 7. Страдање Христово (Мт 26, 37 – 75; 27, 1 - 66) 8. Васкрсење и јављање Васкрслога Христа ученицима (Јн 20; 21) 9. Вазнесење Христово (Мк 16, 9 - 20) 10. Свадба у Кани Галилејској (Јн 2, 1 - 11) 11. Блаженства (Мт 5, 1 – 10); Оче наш (Мт 6, 9 - 13); О хули на Духа Светога (12, 22 - 32); 12. Христов ход по води (Мт 14, 23 - 33) 13. Педесетница (Дап 2) 14. Павлова беседа у Атини (17, 15 - 34) 15. Виђење славе Божије (Открив 4; 5).

Даље, упознати студенте са уводним питањима теологије Новог завета. Стицање увида у методологију рада у Теологији Новог завета. Развијање новозаветних тема и

оспособљавање студента да се самостално баве теологијом Новог завета. Овладавање знањем из предмета Теологија Новог Завета и развијање способности самосталног истраживања из те научне области. 1. Историја настанка и развоја теологије Новог завета; Методологија Теологије Новог завета 2. Значај теологије Новог завета за православно богословље – предавање; Смерови новозаветне теологије у западној науци (римокатолици и протестанти) 3. Специфичност текста Јеванђеља, синоптички проблем; Основне карактеристике текстова Посланица 4. Новозаветна антропологија; Појам пада и греха 5. Појам „Закон“ у Новом Завету; Смисао и потреба спасења 6. Тријадологија у текстовима Новог Завета; Новозаветно откривење Бога као Оца 7. Бог Логос; Син Божји и Син човечји 8. Новозаветна пневматологија; Оваплоћење Бога Логоса, смисао и значај 9. Смрт Христова; Закон греха и сенка смрти 10. Васкрсење Христово; Педесетница- испуњење обећања Христовог 11. Црква-пројава нове стварности; Јединство Цркве 12. Крштење у смрт Христову; Евхаристија – остварење Цркве 13. Нови Израил, царско свештенство Покајање и његов црквени карактер 14. Есхатологија-стварност црквеног живота; Вера, нада и љубав 15. Читање и одбрана семинарских радова.

Историја религије

Циљ и задаци наставе Историје религије су: упознавање са настанком, појмом и суштином религије, њеним односима према другим областима и активностима човековог живота; са ишчезлим облицима религије, а такође и са постојећим, савременим облицима религије на Земљи; упознавање са разним сурогатима религије. Студенти ће бити упознати са настанком, појмом и суштином религије, њеним односима према другим областима и активностима човековог живота, затим са ишчезлим облицима религије, а такође и са постојећим, савременим облицима религије на Земљи, као и са разним сурогатима религије. 1. О религији уопште. Суштина религије 2. Разне дефиниције религије 3. Религија као психички доживљај 4. Елементи религије 5. Однос религије према другим духовним активностима човека 6. Религија и магија 7. Сурогати религије 8. Свеопшност и старост религије 9. Порекло религије 10. Првобитни облик религије 11. Узроци појаве политеизма 12. Примитивни облици политеизма: Фетишизам, Тотемизам, Шаманизам 13. Религије у Кини: Таоизам и Конфучијанизам 14. Религије у Индији: Ведизам и Браманизам 15. Хиндуизам 16. Џаинизам 17. Будизам 18. Религија у Јапану: Шинтоизам 19. Ишчезле политеистичке религије 20. Староегипатска религија 21. Асировавилонска религија 22. Религија старих Германа 23. Религија старих Индијанаца 24. Религија старих Грка 25. Религија старих Римљана 26. Старословенска религија 27. Заратустринина религија 28. Савремене монотеистичке религије 29. Новојудејство 30. Ислам.

Увод у богословље

Упознавање са основним истинама православног богословља. Изучавање методологије богословља. Припремање студената за лакше и брже савлађивање градива богословских наука током студија. 1. Појам и резјашњење садржаја предмета. Упознавање са литературом 2. Појам теологије, религије и вере, Античка теологија 3. Старозаветна теологија, Новозаветна теологија 4. Патристичка теологија 5. Извори теологије, Свето Откровење 6. Свето Предање 7. Свето Писмо 8. Догмати Цркве, Канони Цркве 9. Символи вероисповедања Светих Отаца 10. Дела Светих Отаца, Химнографска и хагиографска литература 11. Световне науке и православна теологија, Однос теологије и философије 12. Однос теологије и науке. Однос теологије и права 13. Однос теологије и уметности 14. Теологија као црквено искуство и теологија као наука 15. Катафатичка теологија. Апофатичка теологија 16. Символичка теологија, Типолошка теологија 17. Литургијска теологија 18. Систематизација и периодизација православне теологије (богословске науке) 19. Језик теологије 20. Методологија богословља 21. Могућности и границе богопознања 22. Хришћанско поимање Бога (Света Тројица) 23. Хришћанско учење о творевини 24. Хришћанско учење о

човеку 25. О Цркви 26. Хришћанско богослужење 27. Света Литургија 28. Свете Тајне 29. Основне карактеристике римокатоличке теологије. Основне карактеристике протестантске теологије 30. Савремена православна теологија.

Философија - уводна

Упућивање у основне философске дисциплине и проблеме; развијање способности проблемског и аргументативног мишљења, разумевања и тумачења текста, мисаоне и језичке јасности у изражавању; подстицање продубљенијег философског и теолошког мишљења. Овладавање студената основним знањем из области Философије. 1. Философија као теорија целокупне стварности 2. Философска антропологија; Философска педагогија 3. Философија историје; Социјална и културна философија 4. Философија политике; Философија права; Философија привреде и привредна етика 5. Философија уметности или теорија естетике 6. Философска етика; Етика и природне науке 7. Теорија науке и логика; Теорија рационалности 8. Аналитичка философија и личност; Философска психологија 9. Философија природе 10. Философија религије 11. Философија религије 12. Теологија и метафизика 13. Хришћанска философија 14. Чему још философија? 15. Рекапитулација пређеног градива и општа провера знања.

Црквенословенски језик

Циљ наставе црквенословенскога језика јесте формирање релевантне, за професионалну компетенцију теолога, лингвистичке, преводилачке и лингвокултуролошке оспособљености у информативној (формирање представа и генерализација из области славистике у обиму и на нивоу прописаном програмским садржајима), формативној (развијање лингвистичког мишљења, оспособљавање за самостално проучавање језичког материјала) и оперативној димензији (примена стечених знања и умења при рецепцији црквенословенског текста и у процесу превођења). Успешним савладавањем материје курса студенти ће усвојити најважније и најфреквентније категорије и структуре граматичког система, проширити вокабулар и развити способност за потпуно или суштинско разумевање текстова писаних на црквенословенском језику, а стећи ће и основна теоријска знања у функционисању црквенословенскога језика као богослужбенога језика Српске цркве. Формирање представе о теолошком утемељењу језичког феномена, литургијском контексту функционисања језика, појму и обележјима богослужбеног језика (из дијахронијске и синхронијске перспективе), интеракцији језичког и културног феномена, функционално-стилистичким обележјима језика богослужења и језика теологије. Стицање знања о славистици као научној дисциплини, о релевантној теоријској литератури и лексикографским приручницима. Стицање основних теоријских знања у функционисању црквенословенскога језика као богослужбенога језика Српске цркве као и о његовој структури. Систематизација граматичких знања, умења и навика формираних у претходном школовању и у оквиру студијских предмета са којима црквенословенски језик остварује најтешњу корелативну везу. Упознавање типолошких одлика црквенословенског језика у односу на старословенски, савремени српски и савремени руски језик, уз указивање на истоветности, сличности и разлике у њиховој структури и функционисању. Формирање умења структурно-семантичке анализе црквенословенскога текста у циљу адекватног транспонована на српски стандардни језик, упознавања са лексичко-фразеолошким, граматичким и стилистичким проблемима превођења, изграђивање најрелевантнијих способности технике превођења као и оспособљавање за служење лексикографским приручницима.

Црквено појање

Циљ наставе јесте да студенти: упознају посебни део Литургијског богословља који се бави изучавањем историје и теологије црквене музике, да се у корелацији са предметима

Литургија, Догматика, Нови Завет, Стари Завет, Патрологија и Химнографија, оспособе да самостално и активно учествују у богослужењу као појци и свештенослужитељи, да стекну основно знање из Теологије црквене музике преко које хришћани пројављују посебан начин постојања и свој однос према времену као конституенти људског постојања и свеукупног домостроја спасења, да стичу знање и формирају критичко мишљење о богословским основама црквеног појања, историје црквене музике и теолошке мисли која је условљавала постојећи развој црквене музике како на Истоку тако и на Западу. Практична примена теоријских и практичних знања из области црквеног појања.

1. Увод у предмет, музика као феномен 2. Елементи музике: мелодија, хармонија, ритам, музичка форма 3. Основно музичко описмењавање (западноевропско музичко писмо) 4. Лествична основа, тоналитет, тонски род 5. Основе византијског музичког система и неумске нотације 6. Хришћанство и уметност, однос Цркве и њене структура према уметности 7. Историјски преглед развоја црквене музике 8. Утицај теолошке мисли на формирање музичког стила 9. Богословско етички идентитет музике 10. Однос музике са природом и њеним законима 11. Појава инструмената као тежња ка преобликовању природе-твари 12. Музика као временска уметност 13. Музика као обликовано литургијско време 14. Схватање времена код старих народа 15. Хришћански однос према творевини-времену 16. Феномен личности и музика 17. Спасење твари – времена учествовањем у Литургији 18. Осмогласник – Октоих 19. Богослужбени циклуси и Црквена музика 20. Црквена и нецрквена (паралитургијска) музика 21. Терирем – богословски смисао 22. Савремена - авангардна уметност или музика и њен богословски смисао 23. Савремена црквена музика и њена будућност 24. Шунд и музика 25. Јединство Цркве и уметност – музика 26. Хришћанство и прогрес у односу на модерну музику 27. Црквено песништво и теологија 28. Од народне до црквене песме 29. Црквена музика на Западу, вишегласна и инструментална Црквена музика и њена 30. Богословска основа.

1. Увод у предмет, музика као феномен 2. Елементи музике: мелодија, хармонија, ритам 3. Основно музичко описмењавање 4. Ритам и метрика 5. Лествична основа, тоналитет, тонски род 6. Тоналне основе црквеног појања 7. Однос музике са природом и њеним законима 8. Појава инструмената као тежња ка преобликовању природе-твари 9. О пореклу црквене музике 10. Историјски преглед развоја црквене музике 11. Утицај теолошке мисли на формирање музичког стила 12. Богословско - етички идентитет музике 13. Хришћанско схватање музике 14. Музика као обликовано (литургијско) време 15. Осмогласник 16. Богослужбени циклуси и Црквена музика 17. Црквена и нецрквена (паралитургијска) музика 18. Терирем – богословски смисао, Шунд и музика 19. Употреба инструмената у западној црквеној музичкој пракси 20. Црквено песништво и теологија 21. Од народне до црквене песме 22. Музика Старих Словена 23. Музика у српској средњовековној држави 24. Црквена музика у турском периоду 25. Мелографи нашег црквеног певања 26. Савремена хорска црквена музика 27. Структура црквених песама код Срба - одсеци у првом и другом гласу 28. Структура црквених песама код Срба - одсеци у трећем и четвртном гласу 29. Структура црквених песама код Срба - одсеци у петом и шестом гласу 30. Структура црквених песама код Срба - одсеци у седмом и осмом гласу.

Енглески језик

Циљ наставе јесте стицање оперативних знања о енглеском језику на нивоу средњи 2 (Б2) – граматичких правила, општег и стручног вокабулара, као и стицање способности конверзације и активне употребе енглеског језика за стручне и личне потребе. Усвајање и развијање техника самосталног студирања научно-стручне теолошке литературе, постизање говорних и писаних комуникацијских компетенција. Оспособљавање и мотивисање за активно и правилно разумевање и употребу основне теолошке и црквене терминологије.

Упознавање са национално-културним специфичностима савременог англофонског теолошког изражавања, као и са специфичностима енглеског језика из библијских, патри-

стичких и литургијских текстова. 1. Упознавање са програмом, градивом и литературом. Именице. Множина именица 2. Категорија рода – карактеристике 3. Именице: категорија падежа – присвојни генитив: Саксонски и Нормански генитив 4. Бројиве и небројиве именице 5. Помоћни глаголи 6. Просто Садашње време. Трајно Садашње време 7. Глаголи кретања и глаголи мировања. Просто прошло време 8. Правилни и неправилни глаголи 9. Трајно Прошло време 10. Обнављање времена. Објекатски односи: директни и индиректни објекат 11. Глагол HAVE 12. Глаголи DO и MAKE 13. Чланови 14. Чланови – утврђивање 15. Обнављање 16. Бројеви: основни и редни 17. Изражавање будућности 18. Придеви 19. Поређење придева. Апсолутни суперлатив 20. Прилози. Поређење прилога 21. Заменице. Личне заменице. Присвојне и повратне заменице 22. Упитне и односне заменице 23. Опште, неодражене и одричне заменице. Предлози 24. Модални глаголи 25. Садашњи Перфект 26. Садашњи Трајни Перфект. Садашњи Перфект и Прошло Просто време 27. Прошли перфект 28. Ревизија времена 29. Обнављање целокупног градива 30. Обнављање целокупног градива.

Руски језик

Циљ наставе јесте формирање релевантне, за професионалну компетенцију теолога комуникативне, лингвистичке, лингвокултуролошке и преводилачке оспособљености у владању руским језиком у сфери академске свакодневице, унутарцрквеног општења, социокултурној и професионалној сфери. Овај циљ подразумева стицање оперативних знања о руском сакралном функционалностилском комплексу, изграђивање способности адекватне рецепције и превођења информативног, публицистичког и административно-пословног текста, оспособљавање за информативно, студиозно и дијагонално читање, изграђивање способности разумевања на слух, као и оспособљавање за продуковање усмених (дијалогских и монолошких) и писмених саопштења из побројаних сфера комуникације. Овладавши основама језика унутарцрквене комуникације, студент је способан за писмену и усмену рецепцију и продукцију у сфери академске свакодневице, унутарцрквеног општења, социокултурној и професионалној сфери на нивоу интернационалног стандарда Б1+ - Б2, као и за превођење информативних, публицистичких, општестручних и административно-пословних текстова уз помоћ речника. 1. Глаголи кретања – семантичке опозиције, 2. Именице 3. деklinације – категоријална обележја, морфолошка својства; Показне заменице – категоријална обележја, морфолошка својства, контрастивна анализа; 3. Објекатски односи: директни и индиректни објекат – контрастивна анализа. Глаголска рекција. 4. Глаголи кретања – семантичке опозиције, морфолошка обележја, валентност (2); Адвербијал средства. 5. Индеклинабилне именице; 1. деklinација основних бројева; редни бројеви – морфолошка, деривациона, синтаксичка својства; одричне заменице и заменички прилози. 6. Предикатски односи: глаголски предикат са копулативним и полукопулативним глаголом; инфинитивне предикатске конструкције. 7. Суплетивна творба глаголског вида; Организација, сфере делатности, савременост и традиције РПЦ и СПЦ 8. 2. деklinација основних бројева; супстантивизација придева. Информативно-публицистички стил везан за тематику под бр. 7: новински чланак, информација са веб-сајта о црквеним органима, епархијама и сл., интервју 9. Конструкције са бројевима. Исказивање датума (синтагматски варијантни редови). Рекапитулација нормативистике, функционалне стилистике, тематике и комуникативних функција у оквиру претходно обрађеног блока 10. Именице са суфиксом јединичности –ин (-анин/-нин); Именице са основом на шуштаве консонанте и африкате – творбена и морфолошка својства. 3. деklinација основних бројева; Суперлатив придева и прилога (аналитички, синтетички), елатив. Информативно-публицистички стил: каталози студијских и поклоничких путовања, проспекти. Званично-пословни стил: оријентисање на железничкој (аутобуској) станици, аеродрому 12. Адвербијал времена (темпорални Рекапитулација нормативистике, функционалне стилистике, тематике и комуникативних функција у оквиру претходно обрађеног блока 13. Специфична

употреба глагола неодређеног кретања. Истакнуте личности из духовног живота и црквене историје Русије и српских зема.

Историја Цркве

Циљ предмета је да се студенти на основу курса упознају са главним токовима развоја и ширења Цркве, најпре код европских а затим и код осталих народа (црквено-историјска географија); упознавање са контроверзама и споровима који су узроковали формулисање вере Цркве и изградњу црквеног поретка и устројства (помесне Цркве) као и историјске прилике и околности у којима је она живела и сама доприносила духовном и цивилизацијском развоју појединих народа и племена. При томе се полази од извора, енциклопедијских синтеза, убеника, студија, расправа, чланака, приказа, критика, популарних методолошких садржаја прилагођених различитим нивоима и узрастима. Студенти ће бити упознати са најважнијим правцима у развоју и ширењу Цркве, код европских а потом и код осталих народа, затим са споровима који су довели до формулисања вере Цркве и утицали на изградњу црквеног поретка и устројства, као и са историјским приликама у којима је Црква живела и давала допринос духовном и цивилизацијском развоју појединих народа.

1. Појам Цркве и појам историје; хришћанско схватање историја
2. Извори за црквену историју; хришћански и нехришћански писани извори
3. Хришћански писци историчари; хришћански рани, средњи, нови век
4. Континуитет-старозаветна новозаветна Црква; историјске прилике појаве хришћанства
5. Апостолско и постапостолско доба; ширење Хришћанства у 1. веку
6. Римска државна власт према хришћанима; прогони у Римском царству; узроци, последице, мученици
7. Јереси и расколи у доникејском периоду; Милански едикт-слобода хришћанства
8. Црквени сабори у историји; појам васељенских сабора
9. Аријева јерес и Први васељенски сабор; Никејска вера у 4. веку
10. Духоборство и Други васељенски сабор; ширење Хришћанства ван Римске империје
11. Несторијанство и Трећи васељенски сабор; рано монаштво на Истоку
12. Рано монаштво на Западу; почеци Свете Горе Атонске
13. Монофизити и Четврти васељенски сабор; значај Халкидонског ороса
14. Монофизитске цркве на Истоку; покушај уније-Пети васељенски сабор
15. Црквене прилике у 7. веку-монотелити; Шести васељенски сабор
16. Иконоборачке контроверзе; Седми васељенски сабор, окончавање кризе у 9. веку
17. Крштење словенских народа, Срби, Бугари, Руси. . . ; односи са Црквом на Западу у 9. веку
18. Генеза догматских и литургијских разлика Истока и Запада; Велики раскол у 11. веку, узроци и последице
19. Западна Црква у 11. и 12. веку (папе Хилдебрант и Инокентије); крсташки походи на Исток од 11. до 13. века
20. Покушај јединства цркава у Ферари и Флорентији 1438-9. године; покушај јединства цркава у Лиону 1274. године; покушај јединства цркава у Ферари и Флорентији 1438-9.
21. Црква и држава у Византији; византијски духовни комонвелт
22. Монаштво(исихазам) у 14. веку; криза папства у 14. веку
23. Пад Цариграда под Турке- Хришћани под мухамеданством; Црква на Западу у 15. веку (реформни сабори, Јан Хус), монашки редови
24. Руска Црква у монголском ропству, руско монаштво; Руска Црква у 16. веку
25. Реформација на Западу (М. Лутер, У. Цвингли, Ж. Калвин); последице реформације
26. Руска Црква у 17. веку.

Циљ наставе Историје Српске православне цркве јесте да студенти овладају знањима из прошлости своје Цркве, затим развијање код студената критичке богословско-историјске свести и богословско-историјског мишљења и овладавање основним методолошким начелима, која ће их припремити за самостални истраживачки рад у архивима, библиотекама и другим установама.

1. Писци Историје СПЦ
2. Хришћанство на Балкану пре доласка Словена
3. Досељавање Словена на Балканско полуострво и њихово покрштавање
4. Самуилово царство и настанак Охридске патријаршије
5. Добијање самосталности Српске цркве 1219; личност и рад Светог Саве
6. СПЦ од повлачења Св. Саве до прогласа Патријаршије
7. Проглас царства и Патријаршије
8. СПЦ од 1375. до пропасти Деспотовине 1459.
9. Гашење Српске патријаршије и рад смедеревског митрополита Павла на обнови
10. Патријарх Макарије и обнова Српске патријаршије 1557. год.
11. СПЦ од патријар-

ха Јована Кантула до укидања Патријаршије 1766. год. 12. Крушедолско-карловачка митрополија од 1690. до 1726. год. 13. Београдско-карловачка митрополија 14. Карловачка митрополија од Београдског мира 1739. до прогласа Патријаршије 15. Карловачка патријаршија 16. Српски народно- црквени сабори у Карловачкој митрополији 17. Зетска епархија, Цетињска митрополија, Црногорска митрополија 18. Улога свештенства у Првом и Другом српском устанку 19. Добијање политичке и црквене аутономије у Србији 1830. године 20. Црквено питање за време краља Милана Обреновића 21. СПЦ у Старој и Јужној Србији 22. Васпостављање Српске патријаршије 1920. год. 23. СПЦ између два Светска рата 24. СПЦ од 1945. године до данас 25. СПЦ у Босни и Херцеговини 26. Далматинска епархија 27. Далматинско-буковинска митрополија 28. Богословске школе СПЦ 29. Расколи у СПЦ 30. Колоквијум.

Хришћанска етика

СТИЦАЊЕ хришћанског настројења и одговор на онтолошку потребу за очишћењем личне христоліке иконе кроз покајање, подвижништво и светотајински живот; уподобљење Христу кроз световрлински и светотајински живот; преображај биолошке ипостаси у ехаристијску и саборну ипостас; остварење ипостасног или личносног начела; образовање хришћанског етоса- христоетоса (божанска нарав) у Цркви. Настава има за циљ узрастања студената у хришћанском и црквеном Предању. Преузимање хришћанских вредности као својих и живот у сагласности са хришћанском вером и Предањем. 1. Увод у Хришћанску етику 2. Методологија Етике 3. Сусрет са стварношћу у Христу и кроз Христа 4. Христос као ипостасно и ехаристијско сведобро 5. Врлине; Две највеће заповести о љубави 6. Закон и благодат 7. Грех, зло и страсти 8. Хришћански етос и етика 9. Историјска и есхатолошка перспектива хришћанске етике 10. Светотајински етос; Етос светих 11. Дарови покајања; Молитва 12. Тријада врлина; вера, нада и љубав; Царство небеско као радост и мир у Духу Светом 13. Слобода и одговорност; 14. Поштовање Светих на начин уподобљења њима 15. Црква и свет; Црква (Евхаристија) и твар 16. Личност као икона или есхатолошки портрет 17. Црква и држава; брак и породица 18. Васпитање деце и младих 19. Целомудрије и монаштво 20. Хришћанско поимање рада и дужности 21. Богословски појам правде; појам људских права 22. Право на постојање, на личност, на љубав, на служење и на жртву 23. Богатство и сиромаштво као дарови и искушења 24. Етика институција и политике; Библијски појам рата и мира 25. Еколошка етика и проблем човекове околине 26. Етика постмодерне; Етика информација, медија и комуникологије 27. Хришћанска етика у српској народној књижевности 28. Човек постмодерне и његов идентитет 29. Упоредне етике: римокатоличка и протестантска; јелинска и индијска 30. Зен и ислам, марксистичка етика и антиетика Водолије.

Катихетика са методиком

СТИЦАЊЕ знања из комплексне теолошке, историјске и патристичке области ообразовања и разумевања његовог крајњег смисла. Упознавање црквено-педагошке проблематике, стицање неопходних критеријума за разумевање просветних оквира (праћење стручне литературе, разумевање нових сазнања у православној педагогији). Упознавање појмовно-категоријалног апарата модерне педагогије, методологије принципа наставе, познавање типолошких одлика васпитања. Студенти ће стећи знања из црквено-педагошке проблематике, као и способност за праћење стручне литературе и разумевање нових сазнања у православној педагогији. 1. Увод у Катихетику 2. Извори Катихетике 3. Историјски пресек педагогије 4. Старозаветна педагогија 5. Улога заповести у образовању 6. Новозаветна и богочовечанска педагогија 7. Тројични синергизам 8. Свети Оци Цркве и њихова катихеза 9 - 10. Литургијска катихеза 11. Слобода и васпитање 12. Личност и образовање 13 - 15. образовање у Цркви 16 - 18. Методика Цркве у васпитању 19. Васпитање и претпоставке духовног живота 20. Богочовечански поредак 21 - 22. Васпитање и развој човека

23. Васпитање деце 24. Васпитање у најранијем периоду 25. Васпитање адолесцената 26. Породица и образовање 27. Црквено и световно образовање 28. Институционално образовање 30. Ученик.

Методика наставе на ПБФ има за циљ да формира научно и професионално компетентне теологе за извођење верске наставе. Овладавање знањем из области Методике наставе и стицање способности активне примене знања и преношења истог. 1. Општа питања Методике наставе 2. Научна заснованост Методике наставе - Методика наставе као аутономна и интердисциплинарна наука; Богословско утемељење Методике 3. Циљеви Методике наставе 4. Задаци Методике наставе 5. Улога ученика у верској настави 6. Породица, црквена и друштвена заједница у верској настави 7. Литургија и богослужење у верској настави 8. Наставни планови, програми и уџбеници 9. Принципи у верској настави; 10. Методи у верској настави 11. Облици рада у верској настави 12. Форме наставног рада 13. Типови часа 14. Наставна средства 15. Оцењивање у верској настави.

Догматика

Циљ предмета је да студентима пружи целовито доктринарно објашњење Православне вере које се тиче превазилажења смрти, уважавајући две димензије о којима говоре истине Православне вере, и то: есхатолошку, будућу (димензију идеалног, тј. истинитог стања Цркве), и историјску димензију (реалност Цркве која још увек живи под теретом смрти). Овладавање студената знањима из области Догматике и стицање способности разумевање егзистенцијалних истина које се односе на постојања Бога, човека и света, и искуства превазилажења пропадљивости творевине у Цркви као заједници. 1. Вера у Бога 2. Један Бог као Св. Тројица 3. и 4. Откривење Једнога Бога у Тројици, Оца, Сина и Светог Духа као Црква 5. и 6. Старозаветно и новозаветно сведочанство о откривењу Божјем 7. Хришћанство је Црква 8. Есхатолошка димензија Цркве као њена истина 9. Евхаристијско сабрање као пројава Цркве 10. Евхаристија као икона будућег Царства Божијег 11. Јединство Цркве на локалном, регионалном и васељенском нивоу 12. Важност заједнице за постојање човека 13 - 14. Личност и заједница 15. Црква као истински начин постојања човека и природе 16 - 17. Божанско стварање света и човека са циљем да постоје као Црква 18. Човек као икона Божија и началник читаве твари 19 - 20. Пад човека и последице пада 21 - 22. Оваплоћење Сина Божијег, страдање и васкрсење ради спасења света 23. Вазнесење Христово и силазак Св. Духа на апостоле 24 - 26. Улоге Бога Оца, Сина и Св. Духа у спасењу човека и природе 27 - 29. Црква као Тело Христово у контексту учења светих отаца с посебним нагласком на учење св. Максима Исповедника о Цркви као икони Царства Небеског 30. Одлуке Васељенских сабора у контексту објашњења и очувања Цркве као истинитог начина постојања човека и природе и њиховог односа са Богом.

Патрологија

Познавање најважнијих учења отаца Цркве од краја 1. до средине 5. века; познавање формирања теолошке аргументације; увид у постепено формирање догматског учења Цркве; прављење разлике између теолошког, философског, научног и здраворазумског начина мишљења. Студенти ће стећи основна знања из области учења отаца Цркве од краја 1. до средине 5. века и формирања теолошке аргументације, као и увид у постепено формирање догматског учења цркве. Поред тога стећи ће способност за разликовање теолошког, философског, научног и здраворазумског начина мишљења. 1. Појам и историја патрологије; „оци цркве“; издања ране хришћанске литературе; различити начини поделе грађе; неопходна средства за изучавање списка светих отаца цркве; подела патрологије на раздобља 2. Дидахи – учење дванаесторице апостола; 3. Апостолски оци; Климент Римски 4. Игњатије Антиохијски 5. Игњатије Антиохијски 6. Поликарп Смирнски; Папије Јерапољски; Варнавина посланица 7. Јермин Пастир; Посланица Диогнету 8. Апологети 9. Иринеј Лионски 10. Јустин Философ 11. Климент Александријски 12. Ориген 13. Иполит Римски 14. Тер-

тулијан 15. Кипријан Картагински 16. Атанасије Александријски 17. Атанасије Александријски 18. Василије Велики 19. Василије Велики 20. Василије Велики 21. Григорије Богослов 22. Григорије Богослов 23. Григорије Богослов 24. Григорије Ниски 25. Григорије Ниски 26. Григорије Ниски 27. Јован Златоусти 28. Кирило Александријски 29. Кирило Александријски 30. Халкидонски сабор.

Упознавање са изворима за проучавање патристичко-византијског теолошког и еклисиолошког самопоимања и теолошког израза. Проучавање Саборских и канонских текстова; апологета шестог века; послехалкидонске теологије (Леонтије Византијски, Неохалкидонци, Анастасије Синаит, монофизит Севир); догматског богословља VII века; богослова иконоборачког периода; Монаси и хуманисти и монашко богословље. Стицање знања из области патристичко-догматског богословља и увођење, поглавито, у христолошку проблематику. Курс обухвата личности великих Отаца пост-халкидонског доба и теолошке проблеме са којима су се бавили са проучавањем историјских токова. Праћење извора за наше знање патристичко-византијског теолошког и еклисиолошког самопоимања. саборски и канонски текстови; апологете шестог века; послехалкидонска теологија (Леонтије Византијски, Неохалкидонци, Анастасија Синаити, монофизит Севир); догматско богословље VII века; богослови иконоборачког периода; Монаси и хуманисти и монашко богословље.

Литургика

Формирање научне и професионалне компетенције будућих теолога из области историје богослужења, литургијског богословља и телетургије. Овладавање знањем из области Литургије и његова активна примена. 1. Увод у литургику 2. Богослужбени живот Господа Исуса Христа; Установљење Евхаристије 3. Пасха – спој старозаветног са новозаветним богослужењем 4. Утицај богослужења јудејског Храма на формирање богослужења Цркве и утицај паганских култова у развоју богослужења 5. Богослужење другог (4. -7. века) и трећег (7. -9. века) периода 6. Богослужење четвртог (9. -15. века) и петог (15. -19. века) периода 7. Порекло византијског литургијског типа; Литургија Светог Јована Хризостома 8. Литургија Светог Василија Великог; Литургија пређеосвећених дарова 9. Азматски типик; Тритекти, панихида 10. Монашки типик 11. Упоредне литургијске форме 12. Литургија Апостолских установа, Литургије Апостола Марка и Апостола Јакова; Западни литургијски типови 13. Римски литургијски тип, Римска миса 14. Литургијски живот прародитеља у рају и назначење Евхаристије 15. Проблематика литургијског времена и простора 16. Литургијско време 17. Литургијско време 2; Пост; 18. Особности великопосних богослужења 19. Литургија пређеосвећених дарова 20. Великопосно литургијско време у Западној Цркви и Римска литургија пређеосвећених дарова 21. Литургија као светајна Цркве 22. Структура литургије; Вход 23. Литургија речи; Литургија суда 24. Евхаристијска литургија; Причешћивање 25. Отпуст; Света тајна иницијације 26. Света тајна свештенства; Света тајна исповести и покајања 27. Свега тајне брака и анђелског образа 28. Заупокојене службе 29. Литургијско наслеђе и изазови савременог доба; 30. Литургијска обнова – да или не?

Организација и мисија Цркве

Циљеви и задаци: Овај наставни предмет предаје се у два семестра друге године Института. Основни циљ је упознавање студената са бићем и устројством цркве на основу свештених канона и црквених устава. Обрађује се како јерархијска структура, тако и лаички апостолат, посебно на мисионарском пољу рада.

Основне теме:

- Канони свештених васељенских и помесних сабора и светих отаца
- Устав Српске православне цркве

- Црквенојерархијска и црквено самоуправна тела и њихове службе и надлежности у црквеном животу
- Основна мисионарска начела
- Спољашња и унутрашња мисија Цркве
- Улога жене у црквеној мисији

*

С обзиром да је Богословски факултет у основу носилац целокупне тежине и одговорности рада Богословског института, јер су професори са катедрама Богословског факултета и на катедрама Института тако да је структура и рад у непосредном контакту и са члановима Св. арх. Синода и Просветног одбора при Синоду који се управо бавио питањима унапређења црквеног школства. Тако је на новој седници Наставно-научног већа Богословског факултета од 15. октобра 1991. „Свети арх. Синод актом бр. 2438 од 3. октобра 1991. г. усвојио предлог Просветног одбора при Св. арх. Синоду да се умоле Г. Господа епархијски архијереји, да обратном поштом обавесте Св. арх. Синод да ли су сагласни да се услед све веће потребе за вероучитељима у Српској православној Цркви свршени ученици петоразредне Српске православне богословије могу одмах уписати у III семинар Богословског института, тј. да им се V разред богословије призна као I и II семинар односног Института? У очекивању позитивног одговора одобрава се деканату Богословског факултета СПЦ у Београду да се уписни рок студената при овом Факултету продужи до краја месеца октобра ове године. “ Одлука је прихваћена. Но, када је настава отпочела већ да тече, указале су се неке мањкавости у самом наставном програму тако да је Наставно-научно веће на својој седници од 16. марта 1992. под I тч. 1, а на предлог декана да поново разматрало план наставе на Богословском институту. Седница је имала врло конструктиван ток и на њој су се чули нови, врло занимљиви предлози који су се делом усвојили али за уношење нових момената више није било времена. Нова школска година донела је и нове одлуке. Питање које се прво подразумевало, који студенти имају право на упис у другу годину, подразумевало је да се на следећој седници која се одржала 29. октобра 1992. године под тч. 9 донесе у предлогу одлука да „. . . упис у другу годину студија на Богословском институту може се извршити са три неположена испита из прве године. “

На редовној седници Наставно-научног већа у Београду 25. јун 1993. која је по устаљеном реду бивала и изборна седница, посебно што се персоналних и управних промена тиче, под тч. 12 изабран нови директор-продекан Богословског института др Радомир Поповић уместо др Драгана Милина. За секретар Института именована је госпођа Нада Средојевић. Наредне године и седнице која је уследила 29. јун 1994. године „Директор Богословског института др Радомир Поповић обавештава Савет да у архиви Богословског института и Богословског факултета не налази се никакав званични акт о основању Богословског института и моли Савет да то учине у договору са Светим арх. Синодом и разреши исти. Др Прибислав Симић предлаже да Савет умоли Св. арх. Синод да он уступи митрополиту др Амфилохију сву документацију везану за Богословски институт на проучавање и потом достави предлог Св. арх. Синоду и Савету да се потом дефинитивно и прецизно утврди црквени и правни статус Богословског института. “ Превелика жеља за оснивањем Богословског факултета и свих оних који су у том

пројекту учествовали, занемарили су овај основни правни акт, а можда се занемарила чињеницом да је ова институција интерна ствар Цркве те да се оснивање и рад Института односио на интегративни живот Богословског факултета. Ипак би овај акт био врло значајан у разлучивању правног статуса самог Института и са правом је потегнута иницијатива за његовим накнадним доношењем. Треба посебно нагласити да су професори Богословског факултета предавајући на Богословском институту то чинили волонтерски, или свештеним речником речено, из чисте љубави према својој Цркви без никакве надокнаде.

Како се у пракси показало, већина студената Богословског института су били студенти статуса ванредног студирања тако да је 02. септембра 1994. под тч. 6 Св. Архијерејски Синод под бр. 1729. Зап. 852 усвојио предлог Савета Богословског факултета од 25. јуна 1994. о увођењу статуса „ванредни студент“ на Богословском институту. Код студената који су са успехом привођили свој студијски стаж на Институту, сада се појавила жеља да наставе студије на Богословском факултету. Та иницијатива је са радошћу прихваћана на Факултету, тако да је Савет на седници од 29. 9. 1994. дао могућност да „дипломирани студенти Богословског института могу директно да упишу V семестар на Богословском факултету“. На Факултету се истом одлуком, „у потпуности признају следећи испити који су положени студенти на Институту: Свето Писмо Старог и Новог Завета, Увод у богословље, Историја религије, Философија, Црквенословенски језик, Патрологија I и Катихетика. Студенти који су завршили Богословски институт морају да полажу разлику следећих предмета: Историја хришћанске Цркве, Историја српске цркве, Хришћанска етика, и Црквено певање.“

У међувремену, радови на новој зграду Богословског факултета у Београду у улици Мије Ковачевића 11б на Карабурми су се привођили крају и требало је да се изврши пресељење у њу. Што значи да се већ бивша зграда Факултета уступи Богословском институту. Стога је 1. марта 1995. реаговао Свети Архијерејски Синод (бр. 447/зап. 225) и одлуком обавестио деканат да у начелу прихвата предлог Просветног одбора да се приступи реконструкцији старе зграде Факултета у улици Краља Петра I како би она била оспособљена у потпуности за рад Богословског института. За новог продекана-директора Богословског института 4. септ. 1995. је изабран др Димитрије Калезић. Просветни одбор, ценећи изузетан труд и залагање др Прибислава Симића на подизању нове зграде Факултета, именовано га је да у сарадњи са проф. Калезићем подигну и адаптирају поткровни део зграде Института за смештај студената. Са улазног дела, бивша учионица прве године преуређена је за књижарски простор факултета. Наиме, ту су се као у мисионарско-издавачком простору могла набавити издања црквених и црквено-просветних издавача, а касније се он проширио, тако да је постојећи простор постао једна од најснабденијих књижарских простора наше Цркве. Приземни десни простор кратко време је био преуређен у галеријски простор, али због виших потреба живота Цркве, Свети Архијерејски Синод је уступио тај и подрумски простор Академији за иконографију и конзервацију као и део просторија првог спрата за деканат и секретаријат саме Академије.

Дефинитивно, 2. новембра 1995. декан Богословског факултета обавештава да се Факултет може преселити у нову зграду. У неколико званичних али и неформалних састанака чланова Наставно-научног већа саветовано је, обзиром да

су исти наставници и асистенти како на Факултету, тако и Институту, да се настава раздвоји и да се колико год је могуће, редовно одвија и у учионицама Института. Због новонасталих финансијских прилика, посебно проузрокованих адаптацијом старе зграде и одржавањем новог простора, усвојен је предлог од 16. фебруара 1996. да се финансијско пословање Богословског факултета раздвоји од пословања на Богословском институту. Истовремено се приступило постепеном пресељавању студентских досијеа, архиве и факултетске библиотеке у нове просторе.

Са 1. јулом 1996. и избором за директора-продекана др Предраг Пузовић, поред тога, што се у континуитету наставља рад на Богословском институту, у његовој личности се истичу велике заслуге на обнови, сада већ старе зграде Факултета. Адаптација је извршена генерално: уређен је водни и санитарни чвор, потом су уграђена нова купатила, кухиње, обликовани подови, постављен или обновљен паркет у свим просторијама, унутрашњих зидова, нови пластифицирани прозори, па све до намештаја како за студенте тако и инвентара за кабинете. Извршена је уградња нове термо инсталације и зграда је прикључена на градску грејну мрежу. Посебно се наглашава да је целокупан труд окончан с једне стране учинком добротинитеља који су дали свој допринос институцији, али још више се огледала успешност послова у упорности проф. Пузовића са једином наменом да се омогући пристојан живот за рад студентима који су живели или студирали на Институту. Због нових околности и једнообразнијег, а тиме и одговорнијег функционисања, дом студената је у административном смислу одвојен од Института и директно је био потчињен управи Факултета.

Св. арх. Синод под бр 1168/зап. 640 од 18. јуна 1997. извештава да је Свети Архијерејски Сабор СПЦ под тч. 3/зап. 157 од 3. јуна 1997. донео одлуку о преименовању Богословског института при Богословском факултету СПЦ у Београду у Богословско-катихетски институт при Богословском факултету у Београду. У самом називу институције хтела се нагласити обухватнија улога, задатак и мисија овог завода за више образовање у нашој Цркви.

Следећа важна одлука Светог Архијерејског Сабора донета под АСброј 67/зап. 150 од 23. /10. маја 2003. била је упућена Светом Архијерејском Синоду: „Усвојити молбу Наставно-научног већа Богословског факултета Српске православне цркве у Београду и, у складу са реформом црквеног школства, као и предвиђених промена у државној просвети, Богословско-катихетски институт при односном Богословском факултету трансформисати у високу школу кроз пуну интеграцију у оквире Богословског факултета. . .

Садашњи студенти Богословско-катихетског института ће своје студије завршити по постојећем плану и програму, с тим што ће се настава на Богословском институту одвијати још само следеће академске године, уз задржавање администрације Института. . .

О предњој одлуци Светог архијерејског сабора, част Нам је извести Свети архијерејски синод, с молбом ради знања и даљег сходног поступка. “

Настава и пуна активност на Богословском факултету је била окончана, а предстојао је још само рад око студентских полагања испита који се окончао јесени 2007. године. Студенти који су показивали још упорности и жеље за богословским стицањем знања упућени су на Православни богословски факултет Београдског универзитета са признавањем положених испита на Институту али по

важећој уредби самог Факултета. За директора-продекана Катихетско-богословског института именован је др Драгомир Сандо који је остао на тој дужности до његовог коначног гашења. Стога се још једном подсећамо имена професора који су уложили труд у току школовања студената на Богословском институту: Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије, протојереј др Драган Милин, протојереј др Радомир Поповић, протојереј др Предраг Пузовић, Епископ бачки др Иринеј, Епископ браничевски др Игњатије, протојереј др Радован Биговић, протојереј др Драган Протић, протојереј др Љубивоје Стојановић, др Ксенија Кончаревић, др Илија Томић, монах др Давид (Перовић), Викарни епископ хвостански Атанасије, протојереј др Драгомир Сандо, протонамесник Милован Миодраговић, јереј мр Владимир Вукашиновић, ђакон Драган Ашковић, ђакон Предраг Петровић, ђакон мр Срђан Симић, мр Зоран Јелисавчић, мр Богдан Лубардић, мр Зоран Ранковић, наставник Предраг Миодраг, лектор протођакон Радомир Ракић и секретар Милинко Чанчаревић.

Тиме је рад Богословског института при Богословском факултету у Београду завршен али његова улога и задаци који су стављени пред њега, у потпуности су оправдали његово постојање у одређеном времену и његову мисију у нашој Цркви. У току свог постојања, на њега је било уписано 2. 557 студената. Дипломирало је 799 студената. Први дипломирани студент је био Ивица Живковић, потоњи професор Нишке богословије и то са врло високом оценом.